

VIJEĆU FILOLOŠKOG FAKULTETA

Predmet: Prijava teme doktorske disertacije i prijedlog Komisije za ocjenu podobnosti teme i kandidata

U skladu sa članom 33 i 34 Pravila doktorskih studija Univerziteta Crne Gore, Vijeću Filološkog fakulteta predlažemo na usvajanje Prijavu teme doktorske disertacije *Upotreba metoda korpusne lingvistike u svrhu unaprijeđenja nastave i učenja leksike engleskog jezika brodomašinske struke*, kandidatkinje mr Zorice Đurović, kao i prijedlog Komisije za ocjenu podobnosti teme i kandidata:

- 1. Prof. dr Milena Dževeredanović Pejović, Univerzitet Crne Gore, Pomorski fakultet, član, predsjednica Komisije;
- 2. Prof. dr Violeta Jurković, Univerzitet u Ljubljani, Fakultet za pomorstvo i saobraćaj, član;
- 3. Doc. dr Marijana Cerović, Univerzitet Crne Gore, Filološki fakultet, član;
- 4. Prof. dr Nataša Kostić, Univerzitet Crne Gore, Filolološki fakultet, član (komentor);
- 5. Prof. dr Milica Vuković Stamatović, Univerzitet Crne Gore, Filolološki fakultet, član (mentor).

UNIVERZITET CRNE GORE
FILOLOŠKI FAKULTET
NIKŠIĆ

PRIMLJENO: 20. 09. 2019.			
ORG. JED.	BROJ	PRILOG	VRJEDNOST
01	1547		

Predsjednik Komisije za doktorske studije
Prof. dr Milica Vuković Stamatović

Milica V. Stamatović

PRIJAVA TEME DOKTORSKE DISERTACIJE

OPŠTI PODACI O DOKTORANDU	
Titula, ime i prezime	mr Zorica Đurović
Fakultet	Filološki fakultet Nikšić
Studijski program	Engleski jezik i književnost
Broj indeksa	2/14
Ime i prezime roditelja	Gojko Nikaljević
Datum i mjesto rođenja	6. 9.1976. g. Kotor
Adresa prebivališta	Sv. Vrači I/18, 85330 Kotor
Telefon	069381531
E-mail	zoricag@ucg.ac.me
BIOGRAFIJA I BIBLIOGRAFIJA	
Obrazovanje	-14.3.2014. – Magistar, Engleski jezik i književnost, Filološki fakultet Nikšić, srednja ocjena 9,29 -27.12.2001. – Profesor engleskog jezika i književnosti, Filozofski fakultet Nikšić, srednja ocjena 8,79
Radno iskustvo	-Od 2007.- Pomorski fakultet Kotor, Saradnik u nastavi za engleski jezik. Uz to: -Od 2010. - Lučka kapetanija Kotor, Ispitivač za engleski jezik - 2015.- Koordinator centra za obuku pomoraca na DP i Offshore simulatorima u saradnji sa Univerzitetom iz Olesunda (Norveška) -2003.-2007.- ACDI/VOCA (USAID) Kragujevac, Prevodilac -2000-2001 Saradnik na programu obrazovanja, Katolička služba pomoći, Podgorica
Popis radova	1. Đurović, Z. (2019) Maritime and other discourse communities, The example of Charter Parties, 8th International Maritime Science Conference Book of Proceedings 2. Grego, Z. (2010) Globalizacija engleskog jezika u medijima, Medijski dijalozi , god. 3, br. 6., str. 353-360 3. Drašković, V., Z. Grego (2010) Neoliberalni paradoksi koncentracije u medijima, u Drašković et al. (ed.) Globalizacija u ogledalu razvoja, krize i medija , Podgorica: ELIT
NASLOV PREDLOŽENE TEME	
Na službenom jeziku	Upotreba metoda korpusne lingvistike u svrhu unaprijeđenja nastave i učenja leksike engleskog jezika brodomašinske struke
Na engleskom jeziku	Using corpus linguistics methods for the purpose of enhancing the teaching and learning of Marine Engineering English vocabulary
Obrazloženje teme	
Kroz metode korpusne lingvistike, kandidatkinja namjerava dati doprinos nastavi i učenju leksike engleskog jezika brodomašinske struke. Ovo podrazumijeva upotrebu korpusnih metoda	

za leksičko profilisanje vokabulara i izradu liste riječi brodomašinske struke iz autentičnog korpusa, kao i upotrebu korpusnih metoda za savladavanje riječi sa ove liste u procesu učenja i nastave ovog jezika struke.

Imajući u vidu specifičnosti jezika struke i ograničeno vrijeme koje je na raspolaganju u njegovoj nastavi, savremena istraživanja njegove leksike za cilj imaju leksičko profilisanje autentičnih tekstova određene struke, te odabir prioritenog vokabulara kojemu će se posvetiti pažnja u procesu nastave, kako bi učenici sa što manje dobro selektovanih riječi bili u stanju da razumiju što više leksike u tekstovima koje je potrebno da čitaju ili slušaju na stranom jeziku. Ispitujući najnovija istraživanja iz ove oblasti, nijesmo naišli na listu opšteg pomorskog engleskog vokabulara koja je izvedena iz autentičnog korpusa. Liste takode nijesu urađene ni za pojedine njegove podoblasti, kao što je, npr. brodomašinstvo.

Na osnovu konsultovanja sa stručnjacima, definisali smo brodske instrukcione knjige i priručnike kao žanr sa kojim se, na engleskom jeziku, oficir mašine neizbježno susreće u svakodnevnom radu na brodu. S obzirom na izrazito tehničku prirodu ovih tekstova i uskostručnu predmetnu oblast, leksičko profilisanje korpusa tekstova ovog žanra i kreiranje liste brodomašinskog engleskog vokabulara smatramo izuzetno važnim i potrebnim, kako za same oficire mašine, tako i za instruktore jezika i dizajnere kurseva jezika ove struke, bilo u okviru univerzitetske nastave ili posebnih obuka za brodomašince.

S obzirom na to da kandidatkinja ima direktnog učešća u održavanju i osmišljavanju nastave engleskog jezika brodomašinske struke, njena želja i cilj je dobijanje konkretnih alata i njihova primjena i provjera u okviru same nastave u smislu unapređenja nastave jezika date struke, pri čemu bi se primijenjeni metodi mogli koristiti i za unapređenje metodike nastave i usvajanja leksike bilo koje druge oblasti jezika struke.

Pregled istraživanja

Neke od najsavremenijih tendencija u lingvističkim istraživanjima poklapaju se sa "pionirskim" preporukama istaknutih lingvistika poput Džonsa (Johns:1991) i Sinklera (Sinclair: 1988) koji su se zalagali za primjenu korpusne lingvistike u nastavi jezika.

Korpusna lingvistika danas predstavlja prevashodno empirijsku disciplinu koja koristi velike obime tekstova, tzv. korpusa, i na osnovu njihove analize otkriva pravilnosti u ponavljanju određenih vrsta riječi, fraza, gramatičkih struktura ili diskursa. Na osnovu ovako dobijenih autentičnih podataka, naročito primjenom savremenih računarskih softvera, instruktorima jezika olakšava se organizovanje materijala i same nastave stranog jezika. Dobar dio autora

korpusnu lingvistiku smatra metodologijom, a ne granom lingvistike, jer se može primijeniti u bilo kojoj njenoj grani (Shaw: 2011; McEnery and Wilson, 2001).

Neka od najsavremenijih lingvističkih istraživanja vezuju ovu vrstu metodologije za oblasti leksičkog profilisanja i nastave jezika. Data istraživanja doživljavaju svoj procvat tek poslednjih nekoliko decenija. Razlog tome je obnovljeno interesovanje istraživača koji posebnu pažnju posvećuju obimnosti i značaju vokabulara engleskog jezika i njegovih podoblasti, kao i njegovoj nedovoljnoj zastupljenosti u podučavanju/učenju u okviru nastave stranog jezika (Maera: 1980, Folse: 2010, Laufer and Nation: 2012). Poseban doprinos razvoju ove vrste istraživanja daju i novokreirani računarski softveri kojima se dati proces ostvaruje na lakši i precizniji način.

Pomenute tehnološke inovacije i napredovanje korpusne lingviske olakšali su analizu vokabulara u okviru određene vrste teksta. U tom smislu, omogućeno je kreiranje listi vokabulara na osnovu frekventnosti i pokrivenosti datog korpusa, kao i procjena količine potrebnog vokabulara za razumijevanje nekog teksta. Time je nastala posebna oblast istraživanja poznata kao leksička pokrivenost ili leksičko profilisanje. U okviru date oblasti, istraživači uglavnom odgovaraju na pitanje količine vokabulara, odnosno broja riječi koji je potreban za adekvatno razumijevanje neke vrste teksta. U drugoj podoblasti leksičkog profilisanja, autori proizvode tzv. liste najfrekventijeg vokabulara dobijene iz relevantnog korpusa za određenu oblast jezika. Konačno, s obzirom na to da je cilj efektivnija i produktivnija nastava jezika i bolji rezultati u učenju jezika, daju se pedagoške implikacije, uglavnom u smislu preporuka za primjenu datih listi.

Kao referentne granice za količinu vokabulara potrebnu za adekvatno razumijevanje nekog teksta, koriste se dva utvrđena procenta. Laufer (1989) prepuručuje granicu od 95% poznatog vokabulara da bi razumijevanje bilo adekvatno, dok Nejšn (Nation: 2006) utvrđuje procenat od 98% kao potreban za idealno razumijevanje nekog teksta, pri čemu čitalac značenje preostalih riječi upotrijebljenih u nekom tekstu (2-5%) pretpostavlja i izvodi iz konteksta.

LISTE RIJEČI

U okviru oblasti leksičkog profilisanja, zabilježen je porast interesovanja istraživača za selektovanje riječi i fraza kojima treba posvetiti vrijeme u procesu nastave i učenja jezika neke određene struke, što je dovelo do kreiranja raznovrsnih lista riječi, na osnovu velikih korpusa autentičnih tekstova i uz upotrebu savremenog softvera.

Liste opšteg vokabulara

Uprkos činjenici da je do danas kreirano više listi opšteg engleskog vokabulara, jedna od najuticajnijih i najprimjenjivijih još uvijek jeste Vestova lista opšteg vokabulara (eng. *General Service List - GSL*) iz 1953. godine. Ona obuhvata 2000 porodica riječi (porodica riječi definiše sa kao skup riječi koju čini tzv. osnovna riječ, sve riječi koje su iz nje izvedene, kao i svi oblici ovih riječi), a dobijena je iz korpusa od 5 miliona riječi, vodeći računa o potrebama učenika engleskog jezika kao drugog, odnosno stranog jezika (eng. *English as a Second/Foreign Language*, skr. - *ESL/EFL*). Oko 165 porodica riječi koje su na ovoj listi čine gramatičke riječi, kao što su, na primjer, *a, some, two, because* i *to*, dok ostatak čine leksičke riječi, kao što su imenice, glagoli, pridjevi ili prilogi (Coxhead, 2018: 22).

Dvije liste novijeg datuma koje se pominju u literaturi zovu se Nove opšte liste vokabulara (eng. *New General Service List*, skr. *NGSL*), čiji su autori Brezina i Gablasova (2013) i Braun, Kuligan i Filips (Browne, Culligan and Phillips: 2013). Obje liste dobijene su iz mnogo većih korpusa – od 12 milijardi, odnosno 273 miliona riječi (dio Kembridžskog korpusa engleskog jezika), pa time ostvaruju bolje rezultate pokrivenosti vokabulara kada se primijene na nove tekstove u odnosu na prethodnu listu.

Poseban doprinos kreiranju listi najčešćih riječi u engleskom jeziku dao je Pol Nejšn. On je najprije izveo 14 listi od po hiljadu riječi (Nation: 2004), na osnovu frekventosti u Britanskom nacionalnom korpusu (eng. *British National Corpus*, skr. *BNC*) od 100 miliona riječi, kojeg čine pisani tekstovi (90%) i transkripti usmenih tekstova, tj. govora (10%). Da bi svoje liste učinio univerzalnijim, Nejšn je ovom korpusu dodao Korpus savremenog američkog engleskog (eng. *Contemporary American English*, skr. *COCA*, dostupnog na: <http://corpus.byu.edu/coca>), koji uključuje i, na primjer, govorni jezik, beletristiku, popularne časopise i dnevne novine. Na osnovu ovog novoformiranog, obimnijeg i univerzalnijeg korpusa od 450 miliona riječi korpusa (BNC/COCA), Nejšn (Nation: 2012) je došao do novog skupa od 25 listi riječi (dostupnih na: <http://www.victoria.ac.nz/lals/about/staff/paul-nation>), koje, takode, čine po 1000 porodica riječi. Za razliku od ranije pomenutih listi opšteg vokabula koje nude samo prvih dvije hiljade najčešćih riječi engleskog jezika, Nejšnove BNC/COCA liste su obimnije i omogućavaju profilisanje obima i vrsta vokabulara u različitim tekstovima.

Osim kreiranja listi opšteg vokabulara, istraživači se fokusiraju i na liste specijalizovanih riječi, kao što su liste akademskih riječi i liste vokabulara pojedinih struka.

Lista akademskog vokabulara

Nakon savladavanja prvih 2000-3000 opštih riječi, učenje jezika treba da se orijentiše ka specifičnom polju izučavanja, u zavisnosti od potreba i ciljeva samih učenika (Nation, 2000:

302). Sljedeći korak bi trebalo da bude učenje vokabulara koji je specijalizovaniji, ali i dalje zajednički za više srodnih oblasti, kao što je na primjer, vokabular koji bi bio zajednički za akademske tekstove različitih disciplina. Na taj način, akademski vokabular može da bude prelaz između opšteg i stručnog vokabulara (Nation, 2000: 302).

Najpoznatija i najviše primjenjivana lista akademskih riječi do danas je Lista akademskih riječi (eng. *Academic Word List*, skr. *AWL*) Averil Coxhead iz 2000-te, dobijena iz akademskog korpusa od 3,5 miliona riječi. Ova lista se sastoji od 570 porodica riječi i pokriva oko 10% riječi u akademskim tekstovima (Coxhead: 2000) koje ne pripadaju prvim 2000 najčešćih riječi engleskog jezika (koje u ovom slučaju predstavlja Vestova lista), već su zajedničke širokom spektru akademskih tekstova. Lista akademskog vokabulara Coxheadove i dalje se smatra veoma praktičnom i za sada se najviše primjenjuje u leksičkom profilisanju tekstova.

Liste inženjerskog vokabulara

Na osnovu pregleda raspoložive literature, naročito one koja je najrelevantnija za naše istraživanje, došli smo do ukupno četiri specijalizovane liste koje se tiču inženjerskog vokabulara, od kojih su na osnovu nivoa obrazovanja i leksičkog profilisanja za uporednu analizu u odnosu na naš korpus odgovarajuće svega dvije.

Najpoznatija od njih je Vordova lista osnovnog inženjerskog vokabulara (Ward's Basic Engineering List (BEL) iz 2009. godine, dobijena iz korpusa od 271000 riječi, kojeg su činili 25 univerzitetskih udžbenika. Lista sadrži 299 tipova riječi i pokriva 16,4% datog korpusa. Vord je primijenio samo kriterijume frekvencije riječi i raspona (mjere u kojoj su riječi zastupljene u različitim sekcijama korpusa), tj. nije isključivao opšte riječi iz dalje analize jer je dobijena lista bila namijenjena korisnicima koji slabije poznaju engleski jezik.

Hsu (2014) je istraživala leksički profil udžbenika inženjerskih studija i došla do podatka da je potrebno 5000 riječi za postizanje ciljane granice od 95%. Osim toga, ona je kreirala Listu inženjerskog engleskog vokabulara (eng. *English Engineering Word List*, skr. *EEWL*) iz korpusa od 100 udžbenika inženjerskih studija, tako što je najprije isključila 2000 najčešćih riječi i primijenila kriterijum raspona i učestalosti. Dobijena lista sadrži 729 porodica riječi, koje pokrivaju 14,3% korpusa iz kojega je dobijena. Kao i Vordova lista, namijenjena je univerzitetskom nivou studija, ali naprednijim poznavateljima engleskog jezika, koji su već ovladali najopštijim vokabularom.

Usvajanje vokabulara uz pomoć listi riječi

Uprkos sve većem broju specijalizovanih listi vokabulara i pedagoškim implikacijama koje autori nude, primjetna je oskudnost u konkretnim preporukama njihove primjene u nastavi

jezika, naročito u rezultatima dobijenim iz takvih vrsta istraživanja. Osim konkretnih preporuka za validaciju dobijenih listi vokabulara, koje se tiču prevashodno njihove provjere u odnosu na referentne podkorpuse i drugačije vrste korpusa, koju je najveći broj autora koristio, a Nejšn sumirao u jednom od svojih najnovijih izdanja „*Making and using word lists for language learning and testing*“ (Nation: 2016), postoji relativno mali broj autora koji se bavio konkretnim metodama primjene dobijenih listi u nastavi.

U zaključnom dijelu istog djela, Nejšn daje preporuke za dobro balansiran program nastave/učenja jezika koji može da kombinuje četiri pravca učenja na osnovu listi vokabulara.

1. Učenje na osnovu inputa fokusiranja na značenje, pri čemu se podrazumijeva da učenici posjeduju obiman vokabular engleskog jezika i da se očekuje nizak procenat nepoznatih riječi, a cilj je prepoznavanje značenja teksta, odnosno poruke koja se datim tekstom želi prenijeti.
2. Učenje na osnovu autputa fokusiranog na značenje, koji se preporučuje za osnovne liste opšteg vokabulara u svrhu ostvarivanja jednostavnije komunikacije, kao npr. za putovanja.
3. Učenje fokusirano na jezik, koje može biti efikasno u obogaćivanju vokabulara, npr. uz pomoć kartica sa riječima, ali se, u slučaju da je izdvojeno iz konteksta, preporučuje samo za manji dio nastave.
4. Razvoj fluentnosti podrazumijeva korišćenje materijala koji je dobrim dijelom poznat učenicima, a na osnovu kojega će raditi na razvijanju četiri ključne vještine u upotrebi jezika (slušanje, govor, čitanje i pisanje), sa tendencijom bržeg i produktivnijeg korišćenja stranog jezika.

Na osnovu iste četiri osnovne smjernice, Hirš i Kokshed (2009) razvijaju deset mogućih praktičnih metoda koji se mogu primijeniti na učenje naučnog akademskog vokabulara, preciznije, prvih 60 riječi date liste. Ove tehnike uključuju mogućnost podijeljenih zadataka sa naglašenim riječima sa date liste, rangiranje liste na osnovu njihove bliskosti određenim naučnim oblastima, primjenu kartica i bilježnica vokabulara, kao i učenje fokusirano na razumijevanje osnovnih poruka, odnosno značenja.

Naravno, autori afirmišu i primjenu nekih „klasičnijih“ metoda za učenje vokabulara, poput dvojezičnih listi, vježbanja sa popunjavanjem praznina, povezivanje i raspoređivanje leksičkih elemenata, vježbe komunikacije i sličnih, za koje možemo reći da su u svakodnevnoj upotrebi u nastavi jezika. Pri tom se posebno naglašava potreba učenja kolokacija i značenja u kontekstu (Xue and Nation: 1984).

U novije vrijeme, za proces učenja vokabulara stranog jezika struke afirmiše se i unaprijeđuje metod direktnog izlaganja učenika lingvističkim podacima (eng. *Data-driven Testing*,

skr. DDT). Kreator samog naziva je lingvista Johns (1991) koji je učenike jezika posmatrao kao njegove „detektive“ (Shaw: 2011). U najužem smislu, u pitanju je primjena korpusne lingvistike u nastavi jezika koja podrazumijeva direktan kontakt i rad učenika na referentnom korpusu u smislu otkrivanju pravilnosti i načina upotreba pojedinih riječi. Za razliku od Džonsovog prvobitnog modela, koji se bazirao mahom na nizovima rečenica i izdvojenim djelovima tekstova, u novije vrijeme dati metod dobija širu primjenu, pa se koristi i za pronalaženje pravilnosti i varijanti u upotrebi određenih riječi u okviru cjelovitih tekstova i korpusa (Shaw: 2011; Boulton, 2009b, Davies 2008). S obzirom na to da je u pitanju ograničen broj riječi, date tehnike pogodne su za nastavu/učenje vokabulara jezika struke, odnosno za rad na osnovu dobijenih listi specijalizovanog vokabulara. Trudeći se da pomognu u premošćavanju jaza između istraživanja i prakse, osim preporuka za kreiranje materijala i silabusa koji korpusna lingvistika obezbjeđuje, autori poput Romer (2011) i Guan (2013) preporučuju upravo dati metod kao direktno primjenljiv i onaj koji obezbjeđuje interakciju, kako nastavnika jezika i korpusa, tako i samih učenika i korpusa.

Uz to treba još napomenuti i značaj odnosa nastavnika i učenika jezika. Naime, primjetno je ograđivanje autora u sugerisanju određenih metoda, s obzirom na raznolikost specifičnih vrsta vokabulara i samih učenika, njihovih obrazovnih nivoa, interesovanja i potreba. S tim u vezi, odabir i prilagođavanje određene strategije može biti rukovođeno poznavanjem učenika od strane instruktora jezika, odnosno njihovih interesovanja, potreba, navika i metoda koje preferiraju u odnosu na neke druge, kao i procjenom njihovih mogućnosti i ambicija. (Lessard-Clouston: 2012/2013).

Cilj i hipoteze

Cilj ovoga istraživanja jeste leksičko profilisanje žanra brodskih tehničkih priručnika, kreiranje liste brodomašinskog engleskog vokabulara, kao i razvoj i mjerenje efikasnosti upotrebe korpusnih metoda u svrhu nastave i učenja leksike engleskog jezika brodomašinske struke.

Hipoteze su sljedeće:

H1: Leksički profil brodskih tehničkih priručnika bitno se razlikuje od profila tekstova drugih žanrova i disciplina, pa za čitanje brodskih tehničkih priručnika postojeće liste riječi nisu primjenljive.

(Obrazloženje: Ovdje namjeravamo egzaktno utvrditi leksički profil ovoga žanra i uporediti ga sa tekstovima drugih žanrova, izmjeriti koliko je hiljada riječi potrebno za njihovo adekvatno čitanje u odnosu na druge žanrove, te primijeniti postojeće liste na naš korpus da bismo

egzaktno izmjerili njihovu pokrivenost i tako odredili u kom su stepenu primjenljive u svrhu usvajanja vokabulara za čitanje brodskih tehničkih priručnika. Kandidatkinja je ovaj dio istraživanja već obavila, tako je izvjesno da je kreiranje liste riječi engleskog jezika brodomašinske struke potrebno i opravdano, budući da se postojeće liste riječi nisu pokazale adekvatno primjenljivim u engleskom jeziku brodomašinske struke.)

H2: Postoji ograničen broj riječi (do 1000 riječi), čije poznavanje, uz poznavanje najčešćih opštih i formalnih (akademskih riječi), može omogućiti adekvatno razumijevanje tekstova brodskih tehničkih priručnika (pokrivenost vokabulara od 95%).

(Obrazloženje: Ovdje namjeravamo kreirati listu riječi iz oblasti brodomašinske struke, obima koji dozvoljava savladavanje u roku od najviše dvije godine nastave jezika struke, a koja će omogućiti pokrivenost ciljnih tekstova na nivou od barem 95%, zajedno sa listama najčešćeg opšteg i akademskog vokabulara. To znači da bi oni koji uče engleski jezik ove struke, pod uslovom da znaju najčešći vokabular ovog jezika, mogli samo uz znanje riječi sa ove liste da ostvare svoj cilj učenja jezika brodomašinske struke – da uspješno čitaju brodska tehnička uputstva.)

H3: Upotreba korpusnih metoda u nastavi i učenju brodomašinskog vokabulara struke dopriniće efikasnosti usvajanja vokabulara, odnosno unaprijediće metodologiju usvajanja vokabulara u nastavi i učenju engleskog jezika struke.

(Obrazloženje: Ovdje namjeravamo primijeniti korpusne metode u procesu nastave i učenja engleskog jezika brodomašinske struke. Neki su predloženi u literaturi, ali njihova efikasnost nije izmjerena (analiziranje konkordanci riječi u autentičnom korpusu tekstova), te želimo izmjeriti efikasnost ovog metoda u nastavi. Takođe želimo primijeniti još nekoliko korpusnih metoda koji su inovativni – učenje riječi kroz nalaženje primjera upotrebe te riječi u autentičnom korpusu, i naročito u paralelnim korpusima (gdje imamo iste tekstove na engleskom i našem jeziku). Predmet učenja biće leksika iz novodobijene liste engleskog jezika brodomašinske struke. Istraživanje će ovdje biti izvedeno kroz eksperiment, sa kontrolnom grupom koja će nastavu jezika pohađati na osnovu uobijačenih metoda, i eksperimentalnom grupom koja će koristiti korpusne metode, koji spadaju u metode direktnog pristupa učenika lingvističkim podacima (DDT). Pretpostavka od koje polazimo jeste da će eksperimentalna grupa ostvariti bolje rezultate na testiranju obavljenom na kraju eksperimentalnog perioda/semestra).

Materijali, metode i plan istraživanja

KORPUS

Osim ručnog i mašinskog alata koji se na brodu svakodnevno koriste, najkorisniji alat za brodomašince na brodu predstavljaju instrukcione knjige i priručnici. Oni su nezamjenljivi za upoznavanje sa specifičnim brodskim mašinama i uređajima, postrojenjima i sistemima, naročito u smislu njihovog održavanja i popravki. Stoga je adekvatno čitanje i razumijevanje ovih materijala od presudnog značaja u brodskoj industriji, pa su iz istog razloga brodski tehnički priručnici postali predmet našeg interesovanja u ovome radu.

Pored činjenice da danas imamo mnogo vrsta različitih plovila i njihovu kompleksnu klasifikaciju, stoji i činjenica da na svakom pojedinačnom brodu postoji veliki broj različitih instrukcionih knjiga i priručnika koji prate različite brodske sisteme i uređaje. Za potrebe ovoga rada i relevantnosti i sveobuhvatnosti materijala, trudili smo se da ih sakupimo na osnovu najčešćih vrsta brodova i uzimajući u obzir raznolikost njihovih sistema. U tom procesu, konsultovan je niz aktivnih pomoraca iz ove struke, uglavnom Upravitelja mašine kao najvišeg zvanja date struke. Konačan korpus sačinjavaju instrukcione knjige i priručnici sa broda za prevoz tereta u kontejnerima, tankerskog broda, broda za snadbijevanje iz „offshore” industrije i sa putničkog broda.

Da bismo zadovoljili kriterijum raznovrstnosti i sveobuhvatnosti, a na osnovu ekspertskih savjeta, osnovni korpus obogatili smo i dodatnim materijalima. Tako smo, na primjer, uključili i priručnike koji se odnose na različite tipove glavnog motora tako što smo odabrali neke koji se odnose na najčešće brodske motore u upotrebi, ali i neke od najsavremenijih, kao što su motori sa dvojnim pogonom (na gorivo i na gas), kao i one sa električnim pogonom. Takođe, osim instrukcionih knjiga namijenjenih za održavanje, upravljanje i popravke glavnih motora, u izbor materijala uključili smo i stručne priručnike za razne mašine i sisteme za koje smo procijenili da su od najvećeg značaja za pojedine vrste broda, kao što su, na primjer, pomoćni generatori, separatori i prečistači, kotlovi, pumpe, sistemi za podmazivanje, hlađenje, ventilaciju i klimatizaciju, postrojenja za desalinizaciju morske vode, kompresori, kormilarski uređaji, postrojenja za preradu otpadnih voda i sagorijevanje čvrstog otpada, filteri, alarmi, prenosnici, propeleri i sl.

Primjenom preporučenog metoda za pripremu korpusa (detaljnije u dijelu Metodologija), koji je predstavljao jako zahtjevan poduhvat s obzirom na hiljade stranica specifičnog tehničkog materijala, dobili smo korpus instrukcionih knjiga i priručnika koji sadrži 1.769.821 riječi iz tekstova različite dužine, u zavisnosti od veličine i složenosti datog postrojenja ili sistema na koje se odnose. Uzimajući u obzir da je dati korpus vezan za usko-stručnu oblast i konkretan žanr date profesionalne discipline, smatramo da je dati korpus

značajnog obima, što bi trebalo da garantuje i reprezentativnost našh rezultata i utemeljenost izvedenih zaključaka.

METODOLOGIJA

Metod primijenjen u prvom dijelu istraživanja zasnivaće se na tzv. leksičkom profilisanju na osnovu učestalosti (eng. *Lexical Frequency Profiling*, skr. *LFP*) (Laufer and Nation: 1995), koji se koristi za mjerenje nivoa vokabuara u određenoj vrsti teksta. Za dati metod, korist ćemo softver za klasifikaciju riječi na osnovu listi riječi kojima pripadaju i za izračunavanje stepena pokrivenosti nekog teksta datom listom, odnosno listama. Primijenjeni softver biće AntWordProfiler 1.4.0w, čiji je autor Entoni Lorens (Laurence: 2014), a koji procesira leksičku analizu teksta na osnovu zadatih listi riječi. Preciznije, namjeravamo primijeniti inovirani, „hibridni“ metod izrade liste riječi, budući da ćemo spojiti dva postojeća modela u jedan. Naime, prvi postojeći metod odnosi se na prethodnu eliminaciju riječi koje su obuhvaćene izabranim listama opšteg i akademskog vokabulara, nakon čega se primjenjuju kriterijumi frekvencije i distribucije. Iz ovog metoda upotrijebi ćemo prvi korak – eliminaciju riječi iz postojećih lista. Drugi postojeći metod odnosi se na izbor riječi po kriterijumu *ključnosti*, odnosno mnogo češćoj frekvenciji određenih riječi u našem korpusu u odnosu na drugi, opšti, odnosno referentni korpus. Taj metod primijenili bismo u cjelosti, kao drugi korak našeg hibridnog modela. Na taj način bismo iskoristili prednosti oba modela i primijenili strožije kriterijume za izradu liste riječi brodomašinskog vokabulara

Za pripremu korpusa koristili smo preporučeni konvertor AntFileConverter (Anthony, 2017). Obiman materijal u elektronskoj formi na taj način je konvertovan u tekstualni materijal (*plain text*) bez slika i dijagrama. Korpus dobijen na ovaj način, morao je dalje da se prečišćava „ručno“ u smislu uklanjanja tabela, vlastitih imena, spiskova djelova, stručnih referenci, a takođe smo se trudili da donekle ispravimo i greške nastale tokom konvertovanja, kao što to autori inače čine tokom pripreme materijala za leksičko profilisanje (Coxhead: 2000), s obzirom na to da korpus treba da bude što je moguće „čistiji“ (Nation, 2016: 62). Sam postupak je dosta zahtjevan i dugotrajan, ali i neophodan za dobijanje što preciznijih i relevantnijih rezultata (Nation, 2016: 224), odnosno što manje rezultata koji su van lista, što je inače cilj u ovakvim vrstama istraživanjima.

Što se tiče konkretnih listi koje ćemo koristiti za uporednu analizu gore navedenim softverom, uz Nejšnove BNC/COCA liste, korist ćemo i Vestovu opštu listu, kao i listu akademskog vokabulara Kokhedove, s obzirom na to da se ova lista akademskog vokabulara

(AWL) najčešće koristi u leksičkom profilisanju tekstova, zajedno sa Vestovom opštom listom vokabulara, na osnovu koje je i nastala. Razlog tome je i omogućavanje poređenje rezultata novijih studija sa prethodnim. Za istraživanje pokrivenosti datog korpusa postojećim inženjerskim listama vokabulara (Ward: 2009 and Hsu: 2014) primijenićemo najprije Kobsov program Familizer+Lemmatizer v2.0 (Cobb: 2018) da bismo za potrebe softvera za profilisanje dobili potpune liste svih članova datih porodica riječi.

Dalje, želimo ispitati da li upotreba korpusnih metoda može doprinijeti procesu nastave i učenja vokabulara brodomašinske struke (predmet učenja biće vokabular utvrđen u prethodnoj fazi istraživanja – lista riječi). Korpusni metodi koje želimo primijeniti spadaju u metode direktnog izlaganja učenika lingvističkim podacima (eng. *Data-Driven Testing*, skr. DDT), kojim ćemo eksperimentalnoj grupi studenata (za razliku od kontrolne grupe) u okviru domaćih zadataka omogućiti (i zadati) direktan rad na istraživanju upotrebe, funkcije i značenja određenih riječi sa dobijene liste u okviru referentnog dijela korpusa. Dati metod oslanja se na jedan od Nejšnovih mogućih pravaca u učenju jezika (Nation: 2016), koji je fokusiran na sami jezik (eng. *language-focused learning strand*), a detaljnije i na drugi preporučeni metod Hirša i Kokshedove (2009) koji daje i naprednije preporuke za računarsku obradu teksta u smislu pronalaženja obrazaca kombinovanja zadatih riječi u referentnom tekstu. Do sada nijesmo naišli na rezultate istraživanja efikasnosti učenja vokabulara kroz ispitivanje konkordanci riječi u autentičnom korpusu, te u tom dijelu vidimo prostor za sopstveni doprinos. Veći doprinos daćemo još kroz mjerenje efikasnosti korpusnog metoda koji nije predložen u literaturi – učenje vokabulara kroz ispitivanje upotrebe riječi u autentičnom korpusu i naročito u paralelnim korpusima – tekstovima na engleskom i našem jeziku. Rezultati će pokazati koliko korpusni metodi mogu doprinijeti efikasnosti učenja vokabulara jezika struke, te u tom smislu predstavljaju doprinos metodologiji nastave i učenja leksike. Jedan od razloga primjene upravo ovog metoda je i činjenica da podstiče kreativnost i samostalan rad, pa je u tom smislu, osim što je interesantan za studente, primjenljiv i van redovne nastave. U slučaju naše ciljne grupe – studenata brodomaštva, odnosno oficira mašine, to je od posebnog značaja, s obzirom na to da oni svoja profesionalna zvanja mogu sticati i obukama van redovnih nastavnih procesa, a sama priroda posla podrazumijeva i samostalan rad i usavršavanje tokom boravka na različitim brodovima i izloženosti različitim instrukcionim knjigama i priručnicima, što je neizostavan dio njihovog rada i usavršavanja u svrhu napredovanja i sticanja viših zvanja.

Na početku i na kraju eksperimentalnog perioda, biće odrađeno testiranje obima opšteg i stručnog vokabulara na osnovu Nejšnovih listi i preporuka (eng. *Vocabulary Size Test* (Nation

& Beglar, 2007)), i za kontrolnu i za eksperimentalnu grupu da bi se izmjerio i uporedio nivo napretka u smislu povećanja obima opšteg i stručnog vokabulara. Primijenićemo i statističke metode da bi se egzaktno izmjerio i uporedio napredak obje grupe.

PLAN ISTRAŽIVANJA

Za prvi dio istraživanja i u smislu potvrđivanja Hipoteze 1, uporednom softverskom analizom sa postojećim listama inženjerskog vokabulara (Ward: 2009; Hsu: 2014), kao i listom opšteg i akademskog vokabulara AWL i GSL (Coxhead: 2000; West: 1953), dobićemo „profil“ brodomašinskog vokabulara u predmetnom korpusu. Dobijenim rezultatima potvrdićemo specifičnost date vrste vokabulara i leksičku zahtjevnost samog korpusa, kao i opravdanost nastavka istraživanja.

Drugi dio istraživanja, primjenom istog softverskog programa i u smislu potvrde Hipoteze 2, biće posvećen pravljenju liste vokabulara za potrebe brodomašinske struke. Data lista biće razumnog obima (do 1000 riječi) da bi njeno učenje bilo realno izvodljivo u okviru najduže dvodogisnje nastave jezika (kao dijela nastave na odsjeku za Brodomašinstvo), a zajedno sa najčešćih 2000 riječi u engleskom jeziku i listom akademskih riječi, omogućiće postizanje granice od poznavanja 95% vokabulara za adekvatno razumijevanje ove vrste stručnih tekstova.

U završnom dijelu rada (Hipoteza 3), izmjerićemo efikasnost upotrebe korpusnih metoda u procesu nastave i učenja leksike brodomašinske struke. Na početku eksperimentalnog perioda (semestra) izmjerićemo nivo opšteg i stručnog vokabulara studenata u kontrolnoj i eksperimentalnoj grupi. U toku semestra, kontrolna grupa pratiće nastavu jezika samo po standardnoj metodologiji, dok će za razliku od njih, eksperimentalna grupa dodatno imati domaće zadatke na osnovu metoda DDT (da nađu primjere upotrebe riječi sa liste u autentičnom korpusu, u paralelnim korpusima, te da ispituju konkordance riječi da bi pronašli najčešće kolokacije – korpus će studentima biti obezbijeđen u formatu Word, tako da je primjena metoda jednostavna i praktična). Na kraju semestra, ponovo ćemo obaviti testiranje obje grupe i izmjeriti i uporediti rezultate, koji će nam ukazati na konkretnu primjenljivost korpusnih metoda u nastavi jezika struke.

Očekivani naučni doprinos

Osim konkretnih benefita za studente i pomorce, kao i za nastavnike engleskog jezika brodomašinske struke, koje možemo okarakterisati kao stručni doprinos, očekujemo da će primijenjena metodologija i rezultati našeg istraživanja imati i širi naučni doprinos. Pored

konkretno dobijenih materijala i alata za učenje najpotrebnijeg vokabulara, a na osnovu savremenih uporednih softverskih analiza, inovirane, preciznije i strožija metodologije, dobijeni rezultati i preporuke mogu se primijeniti za dalja istraživanja i drugih oblasti pomorskog engleskog jezika, drugih inženjerskih oblasti, kao i bilo koje druge oblasti jezika struke i nastave jezika struke.

Glavne naučne doprinose ovog istraživanja sumiramo ukratko kako slijedi:

- djelimično unaprijeđenje metodologije izrade lista riječi. Data lista radiće se na osnovu inoviranog pristupa izradi liste riječi, spajajući prednosti dva postojeća modela u jedan, kako je predstavljeno u dijelu Metodologija. Na taj način, iskoristićemo prednosti oba modela i primijenili strože kriterijume za izradu liste riječi brodomašinskog vokabulara.
- Razvoj i mjerenje efikasnosti jednog korpusnog metoda koji se može koristiti u metodologiji nastave i učenja vokabulara stranog jezika – učenje kroz traženje i ispitivanje primjera upotrebe ciljne riječi u autentičnom korpusu, i naročito u paralelnim korpusima, gdje studenti mogu posmatrati i porediti kako se ciljna riječ autentično koristi u maternjem i u engleskom jeziku.
- Mjerenje efikasnosti jednog korpusnog metoda koji je već predložen u literaturi – učenje ciljne riječi kroz ispitivanje njenih konkordanci u autentičnom korpusu.

Značajan primijenjeni naučni doprinos daćemo i kroz sljedeće:

- izrada liste riječi za oblast za koju prethodno nije postojala uz pomoć naučnih metoda korpusne lingvistike, pri tom birajući obiman stručan korpus koji za datu struku predstavlja jedan od osnovnih alata za rad, te donoseći niz odluka u vezi sa kriterijuma pri odabiru i procesuiranju riječi koje će se naći na listi na osnovu znanja iz metodologije nastave i korpusne lingvistike, kao i iskustva iz nastave datog jezika struke.

Spisak objavljenih radova kandidata

1. Đurović, Z. (2019) Maritime and other discourse communities, The example of Charter Parties, **8th International Maritime Science Conference Book of Proceedings**
2. Grego, Z. (2010) Globalizacija engleskog jezika u medijima, **Medijski dijalozi**, god. 3, br. 6., str. 353-360
3. Drašković, V., Z. Grego (2010) Neoliberalni paradoksi koncentracije u medijima, u Drašković et al. (ed.) **Globalizacija u ogledalu razvoja, krize i medija**, Podgorica: ELIT

Popis literature

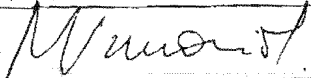
1. Anderson, J. I. (1980) "The lexical difficulties of English medical discourse for Egyptian students", **English for Specific Purposes** (Oregon State University), 34, 4.

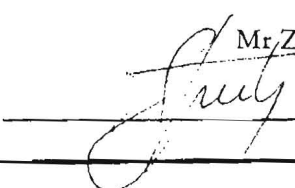
2. Barber, C. L. (1962) "Some measurable characteristics of modern scientific prose", in **Contributions to English Syntax and Philology**, pp. 21-43. Goteburg: Acta Universitatis Gothoburgensis.
3. Bauer, L. and I. S. P. Nation (1993) "Word families", **International Journal of Lexicography**, 6, pp. 253-279.
4. Brezina, V. and D. Gablasova (2015) "Is there a core general vocabulary? Introducing the new general service list", **Applied Linguistics**, 36 (1), pp. 1-22.
5. Chung, T. and I. S. P. Nation (2003) "Technical vocabulary in specialized texts", **Reading in a Foreign Language**, 15 (2), pp. 103-116.
6. Coxhead, A. (2018) **Vocabulary and English for Specific Purposes Research, Quantitative and Qualitative Perspectives**, London and New York: Routledge
7. Coxhead, A. (2013) "Vocabulary and ESP", in **The handbook of English for specific purposes**, edited by Brian Paltridge and sue starfield. Boston: Wiley-Blackwell, pp. 115-132.
8. Coxhead, A. (2000) "A new academic word list". **TESOL Quarterly**, 34 (2), pp. 213-238.
9. Coxhead, A. (1998) "An Academic Word List", **Occasional Publication**, No. 18, LAIS, Victoria University of Wellington, New Zealand.
10. Dang, Y. and S. Webb (2014) "The lexical profile of academic spoken English", **English for Specific Purposes**, 33, pp. 66-76.
11. Dolch, E. W. (1948) **Problems in reading**, Garrard Press
12. Farrell, P. (1990) "Vocabulary in ESP: A lexical analysis of the English of electronics and a study of semi-technical vocabulary", **CLCS Occasional Paper** No. 25. Trinity College.
13. Fraser, C. A. (1999) "Lexical processing strategy use and vocabulary learning through reading", **Studies in Second Lanugage Acquisition**, 21, pp. 225-241.
14. Gardner, D. and M. Davies (2014) "A new academic vocabulary list", **Applied Linguistics**, 35(3), pp. 305-327.
15. Guan, X. (2013) "A study on the Application of Data-driven Learning in Vocabulary Teaching and Learning in China's EFL Classes, **Journal of English Language Teaching and Research**, Vol. 4, No. 1, pp. 105-112
16. Heatley, A., I. S. P. Nation and A. Coxhead (2002) "Range Programme (Online)". Available at: www.victoria.ac.nz/lals/about/staff/paul-nation.
17. Hirsh, D. and A. Coxhead (2009) "Ten ways of focusing on science-specific vocabulary in EAP classrooms", **English Australia Journal**, Vol. 25, No. 1, pp. 5-16

18. Hsu, W. (2014) Measuring the vocabulary load of engineering textbooks for EFL undergraduates, **English for Specific Purposes** 33, pp. 54-65
19. Meyer, P. G. (1990) "Non-technical vocabulary in technical language", paper delivered at AILA congress in Thessalonika.
20. Nation, I. S. P. (2006) "How large a vocabulary is needed for reading and listening?" **Canadian Modern Language Review**, 63 (1), pp. 59-82.
21. Nation, I. S. P. (2013) **Learning vocabulary in another language** (second edition), Cambridge: Cambridge University Press.
22. Nation, I. S. P. (2016) **Making and using word lists for language learning and testing**, Amsterdam: John Benjamins.
23. Nation, I.S.P. and Beglar, D. (2007) A vocabulary size test. *The Language Teacher*, 31(7), 9-13
24. Nation, I. S. P. and R. Waring (1997) "Vocabulary size, text coverage, and word lists", in **Vocabulary: Description, Acquisition and Pedagogy**, N. Schmitt and M. McCarthy (eds.), Cambridge: Cambridge University Press
25. Romer, U. (2011) "Corpus Research Applications in Second Language Teaching", **Annual Review of Applied Linguistics**, 31, pp. 205-225
26. Shaw, E. M. (2011) Teaching Vocabulary Through Data-driven Learning, Masters thesis, Brigham Youth University, available at: <https://scholarsarchive.byu.edu/etd>
27. Schmitt, N., T. Cobb, M. Horst and d. Schmitt (2017) "How much vocabulary is needed to use English?" Replication of van Zeeland and Schmitt (2012), Nation (2006) and Cobb (2007). **Language Teaching**, 47 (4), pp. 484-503
28. Ward, J. 2009. A basic engineering English word list for less proficient foundation engineering undergraduates. *English for Specific Purposes*, 28(3), 170-182
29. West, M. (1953) **A general service list of English words**, London: Longman, Green and Co.
30. Xue, G. and I. S. P. Nation (1984) "A university word list", **Language Learning and Communication**, 3(2): 215-229

SAGLASNOST PREDLOŽENOG/IH MENTORA I DOKTORANDA SA PRIJAVOM

Odgovorno potvrđujem da sam saglasan sa temom koja se prijavljuje.

Mentor	Prof. dr Milica Vuković Stamatović	
--------	---------------------------------------	---

Komentor	Prof. dr Nataša Kostić	<i>Nataša Kostić</i>
Doktorand	Mr Zorica Đurović	<i>Zorica Đurović</i>
IZJAVA		
Odgovorno izjavljujem da doktorsku disertaciju sa istom temom nisam prijavila ni na jednom drugom fakultetu. U Nikšiću, 17.09.2019. Mr Zorica Đurović 		

UNIVERZITET CRNE GORE
FILOLOŠKI FAKULTET
 Broj 01-1543
19. 09. 2019. god.
NIKŠIĆ



Na osnovu člana 165 stava 1 Zakona o opštem upravnom postupku ("Službeni list RCG", broj 60/03.), člana 115 stava 2 Zakona o visokom obrazovanju ("Službeni list CG", broj 44/14.) i službene evidencije, a po zahtjevu studenta Đurović Gojko Zorica, izdaje se

UVJERENJE O POLOŽENIM ISPITIMA

Student **Đurović Gojko Zorica**, rođena **06-09-1976** godine u mjestu **Kotor**, opština **Kotor**, Republika **Crna Gora**, upisana je studijske **2014/2015** godine, u **I** godinu studija, kao student koji se **samofinansira** na **doktorske akademske studije**, studijski program **ENGLESKI JEZIK I KNJIŽEVNOST**, koji realizuje **FILOLOŠKI FAKULTET** - Nikšić Univerziteta Crne Gore u trajanju od **3 (tri)** godine sa obimom **180** ECTS kredita.

Student je položio ispite iz sljedećih predmeta:

Redni broj	Semestar	Naziv predmeta	Ocjena	Uspjeh	Broj ECTS kredita
1.	1	JEZICI I KULTURE U KONTAKTU	"A"	(odličan)	7.00
2.	1	METODOLOGIJA NAUČNOG ISTRAŽIVANJA SIP	"C"	(dobar)	9.00
3.	1	PREGLED LINGVISTIČKIH TEORIJA	"A"	(odličan)	7.00
4.	1	SAVREMENI PRISTUPI ANALIZI TEKSTA I DISKURSA	"A"	(odličan)	7.00
5.	2	KORPUSNA LINGVISTIKA	"A"	(odličan)	10.00

Zaključno sa rednim brojem **5**.

Ostvareni uspjeh u toku dosadašnjih studija je: - srednja ocjena položenih ispita "A" (9.55) - ukupan broj osvojenih ECTS kredita 40.00 ili 66.67% - indeks uspjeha 6.37.
--

Uvjerjenje se izdaje na osnovu službene evidencije, a u svrhu ostvarivanja prava na: (dječji dodatak, porodičnu penziju, invalidski dodatak, zdravstvenu legitimaciju, povlašćenu vožnju za gradski saobraćaj, studentski dom, studentski kredit, stipendiju, regulisanje vojne obaveze i slično).

Broj:
Nikšić, 19.09.2019 godine



SEKRETAR,
[Signature]